

Hazelwormen: hapklare brokken voor Buizerds

Vanaf 1991 onderzoekt Rob Bijlsma de prooien van een buizerdpaar op Berkenheuvel. Hij wil weten wat de nestdieren voor voedsel krijgen aangeboden en hoe ze zich ontwikkelen. Na het uitkomen van de eieren bezocht hij het buizerdnest elke avond, om prooiresten te vinden. Hazelwormen bleken een geliefde hap. Hieronder een samenvatting van de prooidieren die Rob Bijlsma aantroef in het nest van één buizerdpaar voor de jaren 1992 t/m 1996.

	1992	1993	1994	1995	1996
Legselgrootte in buizerdnest	3	4	3	3	3
Aantal uitgevlogen jongen	2	3	0	2	3
Aantal visites van nestjongen	49	59	29	50	39
PROOIEN:					
ZOOGDIJEREN (12 soorten, vaak rosse woelmuis, veldmuis, konijn)	36	64	26	30	41
VOGELS (20 soorten, vaak merel, vlaamse gaai, spreeuw)	20	16	14	32	4
AMFIBIEËN:					
Gewone pad	1	-	5	-	5
Groene kikker	3	4	4	3	1
Bruine kikker	1	2	2	-	-
REPTIELEN:					
Hazelworm	3	9	4	1	1
Levendbarende hagedis	1	-	-	-	-
Ringslang	1	-	2	1	1
Totaal aantal geregistreerde prooien	66	95	57	67	53

Van de amfibieën en reptielen bleek de hazelworm het meest als prooi voor te komen. Er werden uitsluitend volwassen exemplaren op het nest gevonden; ze wogen 10 tot 15 gram, een zwanger vrouwtje was 21 gram. Daarmee kunnen hazelwormen tot de lichte prooien van buizerds gerekend worden.

De nestcontroles vonden telkens in de avond plaats, ofwel in de tijd dat de jongen waarschijnlijk niet meer worden gevoerd op die dag. Vaak betekent dat weinig prooi-resten op het

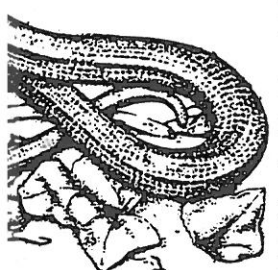
nest, want alles dan reeds geconsumeerd; tenzij er overvloed aan prooi is of er weinig jongen op het nest staan.

Kleine prooien, waaronder je hazelwormen kunt rekenen, worden voornamelijk in de vroege jongenfase gevonden: de voedsel-behoefte is dan nog aan de kleine kant, dus gereede kans dat kleine prooien niet direct worden geconsumeerd. Na twee weken wordt dat anders, krijgen de jongen een groeistuip: ze hebben nu een grote voedselbehoefte en kleine prooien worden bijna terstond na aanvoer verorberd. In die fase zullen niet alle gevangen hazelwormen door mij geregistreerd worden. Zo zag ik diverse keren dat een hazelworm in de snavel van een buizerd werd aangevoerd, maar bij het daaropvolgende nestbezoek was er geen spoor meer van te vinden. Een hazelworm is in die fase wat je noemt een hapklare brok.

Ik krijg de indruk dat amfibieën, en met name padden, minder vlot naar binnen gaan. Vooral padden vind je vaak levend en wel op het nest, soms zelfs klemzittend onder later opgebrachte takken.

Buizerds vangen op Berkenheuvel ook regelmatig ringslangen en geen kleintjes, dit jaar bijvoorbeeld een van 100 cm! Adders ontbraken en dat komt omdat adders net buiten het activiteitsgebied van dit buizerdpaar zitten. In 1996 vond ik wel bij een paar langs de rand van het Wapserveld een volwassen adder op het nest.

Rob Bijlsma

Doodgebeten zandhagedissen

Al een aantal jaren is Wilfried de Jong doodgebeten hagedissen tegengekomen op zijn traject langs het spoor ten zuiden van Nijmegen. Dit was altijd in de maanden mei en juni. Dit jaar gebeurde het ook in de duinen. We hebben de lijkjes laten onderzoeken door ecooloog en vossendeskundige Gerrit-Jan de Bruyn.

De vier lijkjes die onderzocht werden hebben diepe wonden aan kop en romp. Het zijn geen kauwwonden. De hagedissen zijn doodgebeten maar niet opgegeten. In de gebieden waar de lijkjes gevonden werden wordt gegraasd.

Volgens Gerrit-Jan de Bruyn zouden drie van de vier exemplaren gebeten kunnen zijn door een dier met hoektanden. Daarmee vallen grazers als predator af. Hij vindt de wonden te grof voor kleine roofdieren als hermelijn en wezel en ook te grof voor vogels (want dan zouden ze het formaat van een adelaar gehad moeten hebben). Hij veronderstelt dat het om jonge vossen gaat, ook gezien de data van de gevonden dode hagedissen. Jonge vossen die nog door de ouders

gevoerd worden vallen wél prooien aan maar eten ze niet op. Het is spelgedrag dat we ook wel kennen van huiskatten. Van volwassen vossen is weliswaar eveneens bekend dat ze in voedselrijke situaties prooien doden en niet opeten; maar dan zouden de verwondingen groter geweest moeten zijn, zegt Gerrit-Jan de Bruyn.

Noël Aarts (duinmedewerker Rijnland) voegt hieraan toe dat verschil in kaakgrootte tussen volwassen en jonge vossen gering is. Volgens hem kunnen ook bunzingen of zwerfkatten de dader geweest zijn. Van de bunzing is bovendien bekend dat deze een prooi doodt en bewaart voor later..

